

**До разової спеціалізованої вченої
ради Дніпровського державного
університету внутрішніх справ**

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата юридичних наук Дякіна Я.О. на
дисертацію Дядічка Вадима Ігоровича на тему: Кримінально-правова
характеристика сексуального насильства над дітьми», поданої на здобуття
наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право**

Актуальність теми дослідження. Вивчення поданих Дядічком В.І. матеріалів дисертації, а також ознайомлення з його публікаціями, дає підстави стверджувати, що автором було проведено достатній науково-правовий аналіз теми, актуальної як у теоретичному, так і у практичному плані, сформульовано висновки і пропозиції, що мають інноваційний характер.

Оцінюючи дисертацію в цілому, можна констатувати, що автор досягнув поставлених перед собою цілей, роботу виконав на належному науковому та методологічному рівні. Такий загальний висновок підтверджується за основними критеріями, за якими оцінюються такі наукові роботи.

Обрана тема відповідає спеціальності наукового пошуку та визначається, перш за все, тим, що у нашій країні проблема протидії сексуальному насильству щодо дітей була і залишається актуальною завжди. Так, за даними дослідження 2021 р. «Сексуальне насилля в Україні: від усвідомлення до захисту» 23% опитаних вказали, що пережили сексуальне домагання та насильство у дитячому віці. Особливо ця проблема загострилась після повномасштабного вторгнення військ російської федерації на територію України. Наприклад, за даними Офісу Генерального прокурора України, у 2022 р. серед 95 потерпілих від сексуального насильства (ст. 153 Кримінального кодексу (далі – КК) України) осіб 38 осіб (40%) були віком від чотирнадцяти до вісімнадцяти років та 54 особи (57%) – віком до чотирнадцяти років. У 2023 р. серед 120 потерпілих – 35 (29%) були віком від чотирнадцяти до вісімнадцяти років та 72 осіб (60%) – віком до чотирнадцяти років. А в 2024 р. зі 132 потерпілих даної категорії – 35 осіб (26%) мали вік від чотирнадцяти до

вісімнадцяти років, а 80 (61%) – до чотирнадцяти років. Тобто офіційна статистика свідчить: найбільше від сексуального насильства потерпають саме діти. Що стосується окупованих росіянами територій України, то кількість фактів сексуальних домагань щодо дітей, за деякими даними, може бути у сотні разів більшою. Сексуальне насильство над дітьми характеризується високим рівнем латентності. Це обумовлено тим, що у великій кількості випадків (85%) насильником виступає людина з близького кола спілкування дитини, тобто має довірливі стосунки з нею (батько, вітчим, дідусь або інший родич чи знайомий сім'ї дитини). Крім того, діти залежно від віку не мають змогу чинити належний опір або взагалі усвідомлювати характер вчинюваних із ним розпусних дій, або не бажають розповідати про факти сексуального насильства над ним з огляду на сором або страх розправи над собою тощо.

Наведене вище дозволяє стверджувати про безсумнівну актуальність, необхідність і своєчасність дисертаційного дослідження ОВ.І. Дядічка.

Зв'язок дисертаційного дослідження з програмами, темами і планами, затвердженими на загальнодержавному і відомчому рівнях, безумовно, сприяє забезпеченню значимості даного дисертаційного дослідження.

Мета і задачі дослідження сформульовані належним чином, відповідно до теми дослідження.

Уявляється, що у дисертації належним чином визначені об'єкт і предмет дослідження.

Методи дисертаційного дослідження, вибрані і застосовані автором, відповідають предмету дослідження. Зокрема, у дисертаційному дослідженні використано наступні методи: діалектичний – для дослідження об'єктивних і суб'єктивних ознак сексуального насильства над дітьми у кримінальному законодавстві і праві (підрозділи 1.1.- 2.2.); метод системного аналізу – для здійснення аналізу змісту та сутності норм чинного кримінального законодавства, що дозволило виявити недоліки та протиріччя у КК України та допомогло сформулювати пропозиції щодо модернізації окремих його статей

(підрозділи 1.1—1.2, 2.1 – 2.2 та 3.1-3.2); компаративістський - для виявлення позитивних сторін регламентації кримінальної відповідальності за сексуальне насильство над дітьми у КК деяких країн Євросоюзу (Бельгія, Болгарія, Іспанія) (підрозділ 3.2.); формально-логічний - для тлумачення змісту термінів, що аналізувались у дослідженні, а також для належної аргументації змін до КК України в частині вдосконалення кримінальної відповідальності за сексуальне насильство над дітьми, а також практики його застосування (підрозділи 2.1.- 2.2 та 3.1.); правового моделювання - при виробленні конкретних змін і доповнень до КК України та інших нормативно-правових актів щодо підвищення ефективності запобігання сексуальному насильству над дітьми; статистичний - для аналізу статистичних даних щодо засуджених за сексуальне насильство над дітьми та розбещенні неповнолітніх, а також судових вироків з різних регіонів України щодо вчинення вищезазначених кримінально-протиправних діянь (підрозділи 2.1 – 2.2 та 3.1-3.2).

Емпірична база дослідження забезпечується різними репрезентативними даними: матеріали 121 обвинувального вироку суду за ст.ст.153 та 156 КК України, розглянутих судами різних 19 областей України, що розміщені в Єдиному державному реєстрі судових рішень України; статистичні дані ДСА щодо кількості засуджених осіб за 153 КК України; статистичні дані Офісу Генерального прокурора України щодо кількості облікованих протягом 2018–2024 рр. кримінальних правопорушень, передбачених ст. 153 КК України.

Зазначене вище забезпечує належний ступінь обґрунтованості висновків і пропозицій, сформульованих у результаті дисертаційного дослідження, та їх достовірність.

Як видно із матеріалів, що містяться у додатках, результати дисертаційного дослідження отримали належну апробацію, що також засвідчує визнання їх значущості для практики.

Структура роботи відповідає темі дисертаційного дослідження, його меті і задачам. складається зі вступу, трьох розділів, що включають шість

підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 216 сторінок, з яких: основний текст – 181 сторінка, додатки – 1 сторінка, список використаних джерел (188 найменувань) – 20 сторінок.

Публікації. Результати дослідження відображені у 5 публікаціях, у тому числі 3 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, а також 2 тезах доповідей за результатами участі в конференціях.

Оцінюючи основні положення дисертації, слід зазначити наступне.

Всі розділи та підрозділи дисертації складають взаємопов'язану логічну систему. У висновках, дисертант надає свої пропозиції, які, як вже підкреслювалось, обґрунтовані і безпосередньо витікають із змісту роботи. В цілому, слід підтримати основні положення дисертації, що виносяться на захист.

Як позитивну рису слід відзначити ту обставину, що висновки після кожного із розділів роботи сформульовані автором досить чітко та відображають головні положення дослідження. Загалом можна зробити висновок, що структура дисертації В.І. Дядічка повністю відповідає логіці наукового пошуку та дозволила автору послідовно зупинитися на основних проблемних питаннях протидії цьому негативному явищу.

Викладені у вступі та розділах основної частини дисертації положення, які стосуються постановки проблеми в цілому, окремих її аспектів, переконують у тому, що відповідні питання є теоретично і практично важливими, перспективними для наукового дослідження.

Оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому, можна зробити висновок, що воно розвиває і поглиблює сучасні концептуальні уявлення про теорію протидії сексуальному насильству, де жертвами є діти.

Текст дисертації викладено логічно, зрозумілою мовою.

У той же час, слід визначити **низку зауважень** щодо даного дисертаційного дослідження, які можуть стати предметом для наукової дискусії під час захисту. Зокрема:

1. Дисертант у дисертації не розкриває соціально обумовленість криміналізації розглядуваного злочину.

Запрошую дисертанта до дискусії з цього приводу, оскільки, на мою думку, питання соціальної обумовленості кримінальної відповідальності за сексуальне насильство як вцілому, так і над дітьми, маж бути вивчене.

2. Теоретичні положення дисертації вдало посилюються використанням результатів вивчення емпіричної бази. У цьому контексті мною виявлено тенденцію на зміну підходу автора як до аналізу джерел, так і до статистичних даних з початку повномасштабного вторгнення рф. Разом із тим, здобувач не акцентує особливу увагу на стан застосування ст. 153 КК України в умовах воєнного стану саме у порівнянні із звичайними умовами діяльності правоохоронних органів та суду.

3. Більш чіткого формулювання потребує твердження автора, винесене у елементи наукової новизни, у якому зазначається, що у роботі дисертантом «набуло подальшого розвитку ... позиція щодо доцільності передбачити більш сувору відповідальність для випадків звалтування дітей у ст. 152 КК України та сексуального насильства над дітьми у ст. 153 КК України у разі їх вчинення такими спеціальними суб'єктами як члени сім'ї, близькі родичі або особи, на яких покладено обов'язки щодо виховання потерпілих дітей або піклування про них. В той же час, зі змісту дисертації важко зрозуміти, у чому ж полягає згадане вище удосконалення? Що ж саме нового привнесено автором у згадане вище питання

Зазначені вище зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження, вони мають сприяти науковій дискусії під час публічного захисту дисертації, як це і передбачено вимогами до процедури захисту дисертації.

Загальний висновок:

Дисертація Дядічка Вадима Ігоровича на тему: Кримінально-правова характеристика сексуального насильства над дітьми», є самостійним,

завершеним науковим дослідженням, яке містить наукові положення та науково обґрунтовані результати, що розв'язують важливе науково-прикладне завдання і щодо яких здобувач є суб'єктом авторського права, а саме: воно дозволило дисертанту отримати результати, які є суттєвим внеском у теорію захисту дитини від сексуального насильства.

Виходячи з викладеного, на основі вивчення дисертації та наукових праць, опублікованих по темі дисертації, слід зробити висновок, що рецензована дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 із змінами, а її автор – Дядічко Вадим Ігорович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

**Офіційний опонент –
старший науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем
протидії злочинності
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук**

Ярослав ДЯКІН